



**Karl May**

# **BEI DEN AUSSÄTZIGEN**

**(U malomocných/Vianoce v Damašku)**

**M a y – S c h r i f t e n**

Privátna edícia, Ing. Milan Ostatník, Humenné  
2006



**Karl May**

## **BEI DEN AUSSÄTZIGEN** **(U malomocných/Vianoce v Damašku)**

Stalo sa to v Damašku. Na Štedrý večer. Dosť ďaleko za predmestím es-Salehije. Na ceste, ktorá sa vtedy volala „Cestou malomocných“, pretože viedla okolo miesta, ktoré bolo vtedy týmto nešťastníkom vykázané k pobytu pod šírým nebom. Čupeli a ležali tu na zemi vo všetkých možných štádiách svojej hroznej choroby a úpenlivo prosili o súcit pocestných, z ktorých darov žili. Peniaze nepoužívali – nepomohli by im, pretože nikto by sa po nich peňaží nedotkol. Preto bolo možné podporovať malomocných len spotrebnými predmetmi a potravinami; a len nemnohí z ľudí, ktorí prechádzali tou cestou, viezli tieto a podobné veci so sebou, prípadne ich mali nazvyš; a tak bolo zrejmé, že tieto dary sú veľmi sporé a nie sú schopné utíšiť hlad týchto úbohých tvorov, či zakryť ich nahotu. Pritom bolo malomocným pod prísny trestom zakázané, priblížiť sa k zdravým ľuďom, alebo sa ich vôbec dotýkať. Smeli k nim prísť najviac na dvadsať krokov, nie však bližšie. Z tejto vzdialenosti sa im hádzali dary a potom sa darcovia vzdialili, aby si ich malomocní mohli vziať.

Bol som teraz už vyše dvoch týždňov v Damašku, s hadžim Halefom Omarom, mojim arabským sluhom, priateľom a verným sprievodcom na cestách. Všetci moji čitatelia ho poznajú: milého, malého, skvelého chlapíka, ktorý ma chcel kedysi bezpodmienečne obrátiť na islam, pritom sa však stal jedným z najlepších kresťanov, akých som vo svojom živote postretol. Halef sa cítil biedou malomocných hlboko dojatý a prosil ma, aby smel denne vyjsť von, a mohol im tak niečo doniesť. Samozrejme, dal som mu svoj súhlas, ale vždy som šiel s ním aj ja. Vyberali sme také dary, ktoré im inak nikto neponúkol a ktoré teda – napriek svojej nevelkej cene – boli pre nich lahôdkami a vôbec luxusom. To nám získalo ich srdcia. Vždy, keď sme k nim prichádzali, videli sme už z veľkej diaľky, ako nás, plní očakávania, vyzerali. A hneď, ako nás zbadali, prepukli v jasot. Keď tu bol strážnik, museli sme byť opatrní; ak sme však s nimi boli sami, nedbali sme na nariadenie o dvadsiatich krokoch, ale šli sme celkom k nim, aby sme im

to, čo sme priniesli, dali priamo do rúk; pravda, bez toho, aby sme sa ich dotkli. Možno si domyslieť, ako nás mali radi; zvlášť malého hadžiho, ktorý ich svojou veselosťou a žartovnými historkami obdarovával aj vnútorne.

Zvolili si medzi sebou vodcu a toho bezvýhradne poslúchali. Nazýval sa „šejkom malomocných“. Bol to vysoký, silný muž, so značne znetvorenou tvárou a iba s jednou rukou, druhú mu rozožrala lepra. Predtým býval v Jeruzaleme, v nemeckom azyle pre malomocných; naučil sa tam rozlišovať medzi pravou humanitou kresťanstva a vynútenou dobročinnosťou islamu, osvojil si niektoré poznatky a tie využíval na to, aby jednal v mene svojich spolutrpiacich druhov s úradmi v Damašku. Práve teraz bol s úradníkmi v mimoriadne ostrom konflikte. Nechceli totiž ponechať malomocných naďalej na ich doterajšom mieste. Vytýkalo sa im, že zamorujú vzduch. Tí, čo ešte obstojne vyzerali, mali byť nastrkaní do tesného, nepriedušne uzavretého domu a nikdy viac sa nemali dostať na slobodu; tých druhých chceli odvliecť k jednej zrúcanine v púšti, kde by ich vojaci prisne strážili, až kým by úplne nevymreli. Že oboje sa podobalo rozsudku smrti, bolo nad slnko jasnejšie. Preto tak veľké rozčúlenie, ktoré kvôli tomu panovalo medzi malomocnými. Nechceli sa vzdať svojho voľného vzduchu, slnečného svitu a pohľadu na oblohu. Nechceli sa ani dať uväzniť, ani odpratať do púšte. Tvrdili, že v oboch prípadoch bolo v úmysle nechať ich rýchlo vyhladovať a vymrieť, tým by sa ich úrady zbavili. Paša ale vôbec nedbal na ich námietky a želania. Rozkázal im, aby sa pripravili, že zostane pri jeho nariadení. Malomocní sa preto tak rozhnevali, že nemysleli teraz len na obranu, ale ešte aj na pomstu a tá mohla byť neobyčajnou i strašnou zároveň.

Toto sme sa nedozvedeli len od nich samých, ale aj od nášho hostiteľa, bohatého obchodníka Jakuba Afaraha, u ktorého sme bývali. Bol nadmieru ľudomilne zmýšľajúcim človekom a zvlášť poznamenávam, že si kedysi zaviazal pašu vďačnosťou. Že malomocní majú byť zničení, bolo v meste denne predmetom rozhovorov; Jakub Afarah ich ľutoval a súcitil s nimi. Vedel, že ja s Halefom k nim každý deň chodíme, aby sme ich obdarovali a každé ráno prispel k tomu, čo sme mohli dať zo svojich skromných prostriedkov, aj svojimi hojnými darmi. A tak sa stalo, že môj Halef, vnútorom kresťan a vonkajškom mohamedán, prišiel na myšlienku, aby sme na

dnešný Štedrý večer usporiadali u malomocných vianočnú nádielku. Ako sa s tým malo začať, vedel Halef veľmi presne. Častokrát som mu to opisoval a potom raz v tábore jeho Hadedinov som zažal veľký, do ďaleka svietiaci vianočný strom.

Keď sa Jakub Afarah dopyčul o tomto pláne, prehlásil, že sa chce na ňom podieľať. Dary mali byť od neho, ale stromčeky od nás. Poprosil však o zachovanie mlčanlivosti, aby nikto nerušil túto jedinečnú, vzácnu slávnosť. Iba niekoľkým svojim spoľahlivým, ušľachtilým priateľom a ich ženám dovolil, aby sa zúčastnili sviatku.

Tak som teda deň predtým vyšiel s Halefom nahor do vádi Methelunu, kde sme vyhľadali štyri veľmi pekné jedličky. Keď sme sa odtiaľ vrátili, dozvedeli sme sa, že pozvaní priatelia a ich ženy už medzitým pochodili dookola po všetkých bazároch, aby tiež nakúpili darčeky. Tešili sme sa srdečne, že nami pôvodne tak skromne plánovaná nádielka dostala tak nádherný ráz a využili sme dnešné predpoludnie na to, aby sme zaobstarali dobré sviečky a množstvo ozdôb. Keď sa začalo stmievať, boli sme s tým hotoví. Veľké Halefovo želanie, aby vietor nezhašal vianočné sviečky, sa splnilo. Nepohol sa ani vánok, keď potom neskôr horeli svetlá na stromoch.

Určili sme, že jednotlivé skupiny sa pred hodinou večernej modlitby vydajú na cestu a stretnú sa na konci es-Salehije. Tak sa aj stalo. Potom sme šli „Cestou malomocných“ ďalej. Vpredu Halef, vysoko na koni, medzi dvomi ťavami – každá z nich niesla dve jedličky, potom Jakub Afarah so svojimi priateľmi. Za nimi šli ich ženy vo voze s volským záprahom, ten bol tak naplnený darčkami, že sa naň už vôbec nedalo vyjsť. Ja som šiel ako posledný. Nechcel som si túto hodinu, i s ohľadom na druhých, nechať ukradnúť zo svojho srdca.

Dnes sme ešte neboli pri týchto nešťastníkoch. Márne nás vyčkávali a sklamané sa uložili k bezsennému odpočinku. Obloha bola plná hviezd, avšak mesačný svit sa ešte neukázal. Panovalo hlboké ticho. Tu zaznel Halefov zvučný hlas, ktorý všetci poznali. Hneď sa ozvali radostné zvolania a potom, keď im Halef povedal, čo sa má stať, jasajúce hlasy chválili Alaha a ľudskú dobrotu. Poučil som hadžiho presne. Halef riadil celé toto podujatie, pomáhali mu pohoniči tiav a kočiš. Stromčeky boli upevnené do zeme a dary rozložené pred nimi. Nato sa malomocní zoskupili do polkruhu, s očami upretými na stromčeky. Dvadsať krokov za nimi obdarujúci muži a ženy.

Držal som sa opodiaľ, aby som ich nerušil. Tu som zbadal, o kúsok ďalej, postávať skupinku štyroch či piatich mužov, ktorí k nám nepatrili. V každom prípade to boli zvedavci, čo šli náhodou okolo, a keď nás spozorovali, ostali stáť. Nedbal som na nich, zvlášť keď teraz začal Halef so svojimi pomocníkmi zapalovať svetlá.

Ešte nikdy tu nevideli plápolajúci vianočný strom! A už vôbec nie viaceré stromy! Na tomto mieste slávneho Džebel Kasiunu! Pod touto neopísateľnou, posvätné žiariacou hviezdou oblohou! Bezmocné, úpenlivo prosiace, akoby ochranu a spásu hľadajúce, plápolalo pozemské, pominuteľné svetlo nahor k večnému svetlu oblohy; a dlhý, hlboký, počuteľný vzdych vydral sa zo srdc všetkých týchto nešťastníkov, ktorí tu ležali v prachu! Niektorí začali plakať; najprv potichu, potom čoraz hlasnejšie. Taký jednoduchý, bezprostredný bol účinok žiariacich stromov, celé tajomstvo súženia a vianočnej radosti!

„Mašalláh! Vianočná nádielka, skutočné Vianoce!“ počul som zvolať jedného z tých mužov, ktorých som nepoznal.

Tu som uvidel vysokú postavu šejka malomocných, ktorý pristúpil k stromu. Bol, prirodzene, prvým, komu Halef povedal, že dnes sú Vianoce. Poznal už z Jeruzalema význam týchto slov a hádam tiež vedel, akým spôsobom oslavuje kresťan narodenie svojho Spasiteľa. Šejk ma asi nevidel a preto sa hlasne spýtal:

„Kde je nemecký effendi? Nech prehovorí!“

„Tu som!“ odpovedal som práve tak nahlas.

„Smieme spievať aj my, v túto hodinu ľudskej radosti?“

„Áno. Prosím ťa o to!“

„A smiem vám a mojim nešťastným druhom povedať, čo mi teraz Alah kladie na jazyk?“

„Smieš - - - máš - - - áno, dokonca tak musíš urobiť!“

„Ďakujem ti! Pochopil som ťa a ty mňa tiež!“

Šiel od skupinky ku skupinke svojich ľudí, aby im povedal, čo si želá. Potom sa vrátil k svojmu miestu pred stromami, dal znamenie, a začalo sa so spevom. Začal on sám. Bola to jedna z tých piesní arabského básnika Kadara, ktorých zvuk prinúti slzy vystúpiť z najskrytejších hĺbok do očí. Kým skončila, plakali, okrem šejka, všetci malomocní. On, moslim, začal svoju vianočnú reč. Hovoril o utrpení ľudského života vo všeobecnosti a zvlášť o súžení malomocných a odlúčených,

ktoré nemá konca. Ďalej vrazil o ukrutnosti ľudských zákonov a o nedostatku súcitu tých, ktorí majú rozdávať lásku a predsa žiadnu nemajú.

Rozprával tak presvedčivým a úchvatným spôsobom, že všetkých prítomných to dojalo; aj mňa to rozrušilo a otriaslo. Napokon šejk zvolal:

„A keď je núdza najväčšia, keď nikde niet pomoci a odnikiaľ nám nekynie záchrana; keď sa na Mohameda márne a tiež na Alaha bezúspešne obraciame, tu prichádza Kristus so svojim svetlom z Betlehema, so svojou svätou vianočnou zvesťou, so svojou láskou a dobrotou srdca a zachráni nás od všetkých ...“

Nedostal sa ďalej; bol prerušený. Totiž ten muž, z opodiaľ stojacej skupinky, ktorý už raz prehovoril, priskočil odrazu sem, medzi malomocných, zastal pred šejkom a rozhnevane na neho skríkol:

„Mlč, naničhodník! Dojal si ma svojimi stromčekmi, svojimi svetlami a svojimi nárekmí. Aj my sme ľudia! Nepotrebuje žiadne Vianoce ...“

„Ale my áno!“ prerušil ho šejk, bez toho, aby sa nechal zastrašiť.

„Ani vy nie! Lebo stiahnem svoj rozkaz. Nebudete zavretí, uväznení, ani odvedení do púšte. Všetko ostane tak, ako bolo a ako to je!“

To sa stalo tak nečakane a rýchlo, že až teraz bolo počuť navôkol prekvapené výkriky:

„Paša, paša – to je sám paša!“

„Áno, to som ja, paša!“, odpovedal muž, očividne spokojný z hrôzy, ktorú okolo seba šíril. A obracajúc sa na nášho Jakuba Afaraha, pokračoval:

„Malomocní boli strážení, nedôveroval som im. Ani tomu tvojmu Nemcovi nie, ktorý u teba býva a denne s nimi hovorí. Aj tak som sa dozvedel o vašej nádielke a tajne prišiel sem, aby som vás pozoroval. Ďakuj Alahovi, že ti moja duša nechce zle! Títo malomocní darebáci sa opovážili vzbúriť proti mojim rozkazom. Stačil by mi iba pokyn, aby som ich zničil, ale aby som tomuto kresťanovi, tvojmu hostovi dokázal, že ...“

Teraz bol paša tým, ktorý nemohol ďalej rozprávať, pretože bol prerušený šejkom:

„Mlč!“ zvolal šejk jediné slovo. „Si pašom z Damašku, nič viac. Ja som ale šejkom malomocných. Kto je mocnejší, ty alebo ja?“

Vystrel rameno, na ktorom chýbala ruka, k pašovi. Ten sa zhrozený stiahol späť.

„Nedotýkaj sa ma!“ zvolal plný strachu a chcel sa vzdialiť; nemohol však, pretože všetci malomocní povyskakovali a obklopili ho. Paša kričal o pomoc. Volal sem svojich spoločníkov - boli to dôstojníci - tí sa ale veľmi zdráhali, aby ho počúvli.

„Nuž, kde je tvoja moc?“ spýtal sa šejk. „Vidíš tie handry, zdrapy a onuce; povalujúce sa tam za stromami? Tie boli nahromadené pre teba! Naše zbrane proti tebe a tvojej moci! Takých zbraní veru niet, pokiaľ zem siaha! Ak by som chcel, tak sa ťa dotknem a tvoje údy budú rozožrané chorobou, práve tak, ako tie moje. Len sem pošli svojich vojakov, aby nás odtiaľto odviekli preč! Prejdeme cez ich zástup a žiaden z nich sa neodváža na nás čo len siahnuť! Ak by si nás odtiaľto vyhnal a poslal na smrť, tak by sme tieto handry a zdrapy, nasiaknuté našimi slinami a hnisom, rozhodili v tvojom dome a v obydlíach tvojich prívržencov. Aký by bol váš osud, to hádam vieš! Poznáš teraz svoju moc? Smiem ti teda odporovať, ty mne však nie!“

Pristúpil ešte bližšie k pašovi, takže ten sa od zdesenia celkom zrútil, a šepkal mu polohlasne, ale v hrozivom tóne:

„Nemáš rád toho Nemca, kresťana, ale ver mi; že on ťa dnes – a mnohých ďalších – zachránil z veľkého nebezpečenstva. A teraz počúvaj, čo ti poviem: Stiahol si svoj rozkaz späť, ja ti však neverím. Dám ti presne jeden mesiac času. Keď potom ešte budeš pašom a neopustiš Damašek, tak mne, šejkovi malomocných, navždy prepadneš. Teraz preč s tebou!“

Kruh malomocných sa otvoril; zároveň sa šejk postavil tak, akoby chcel pašu chytiť – ten zhrozene uskočil, aby sa dostal z bezprostrednej blízkosti nebezpečia; ponáhľal sa čo najrýchlejšie odtiaľto a viac sme ho nevideli.

Ja som, prirodzene, nezostal stáť na ceste, ale prišiel som až sem. Teraz som stál tesne pri šejkovi. Zbadal som tu ležať veľkú kopu infikovaných handier. Striaslo ma pri pohľade na ne a pri pomyslení na účel, ktorému mali slúžiť. Šejk to videl, zasmial sa a povedal:

„Effendi, mali sme diabolské myšlienky, pretože s nami diabolsky zaobchádzali. Podaruj mi len jeden z tvojich vianočných stromčekov! Postačí na to, aby nás všetkých vykúpil z týchto hriechov. Chceš?“

Prikývol som. A tak jeden zo stromčekov odpratali stranou a

ovešali všetkými tými odpornými handrami. Tie poliali lojom z vianočných sviečok a potom ich zapálili. Plameň vystúpil vysoko nahor, ale čoskoro opäť poklesol. Zápach, ktorý šírili, sa pominul. Posledné zvyšky prekonanej neľudskosti boli pohltené tu a tam prebleskujúcimi plameňmi, potom sa všetko zrútilo a premenilo na popol. A keď sa to stalo, zvolal šejk doďaleka znejúcim hlasom:

„Sme zachránení! Paša bol porazený a s ním i naša pomsta! Povedal síce, že my nepotrebujeme žiadne Vianoce; predsa len, ak by nebol k nám prišiel, tak by sme sa mu hádam pomstili, ale nemohli by sme sa zachrániť. Záchrana však stojí vysoko nad pomstou, a tak to bude, pokiaľ zem a obloha budú existovať. Zápach, ktorý tu spôsobilo zničenie našich úmyslov, zmizol. Dýchame opäť čistý vzduch a posvätnú vôňu vianočných stromov. Láska smie teraz dávať a vďačnosť smie brať. Podťe sem ku mne a tešte sa z darov, ktoré nám priniesli, pretože nás majú radi; nie preto, že im to nariadil Korán. Slávnosť sa môže začať!

O mesiac neskôr bol paša zosadený a jeho nástupca bol práve na ceste do Damašku.



*Bei den Aussätzigen*

**Karl May**

## **BEI DEN AUSSÄTZIGEN**

**(U malomocných/Vianoce v Damašku)**

Z nemeckého originálu „Bei den Aussätzigen. Reiseskizze von Karl May“, Erstveröffentlichung – GRAZER VOLKSBLATT, 40. Jg., 1907, preložil Ing. Milan Ostatník. Jazyková úprava: prekladateľ.

Translation © 2006

Privátna edícia *M A Y – S C H R I F T E N*, zv. V.

*1., neskrátené vydanie*